

Šití a práce s kůží

Sepsal: Tomš Papilus Maximus

Šití a práce s kůží je činnost jednoduchá a pro výrobu zbraní i kostýmů nezbytná.

Na fotce vidíme krom obličátního řezáku na koberce velké klubko ševcovské dratve (silnější režná nit), šídlo (preferujeme rovné před zahnutým a ne moc velké), dvě jehly (ty taky ne moc velké a pro změnu zahnuté) a průbojník. Kladivo a pravítko si snad domyslíte **J**.

Nejprve něco ke kůži obecně. Kůži používáme vydělanou, různých tloušťek z různých zvířat. Na oblečení, rukavice atp. můžeme použít tenčí jelenice či kozinky, na brašny, pásky, pochvy, boty, řemení atp. zásadně používám silnější hovězinu (cca 2 a více mm tloušťka)

Tenkou kůží můžeme v omezené míře výhodně získat ze second-handů v podobě starých kožených bund a kalhot. Je třeba si dávat pozor, abychom ale nekoupili koženku (umělou kůži) místo kůže.

Jinak je třeba kůži kupovat v prodejnách se sedlářskými a ševcovskými potřebami (pokud ji samozřejmě třeba nemáme už doma, nebo jí nemá zásobu nějaký známý atp.) V Praze to jsou prodejny ŘEMPO v Dlouhé ulici a na Újezdě, a Kutil na Florenci, u metra naproti zastávce Tram, kousek od McDonald's.

Ideálním místem k nákupu je pak pochopitelně koželužna - <http://www.nobyko.cz/index.php> - tam už se ale vyplatí kupovat větší množství kůže naráz.

Počítejte s tím, že kůže je docela drahý materiál. V ŘEMPU koupíte na černo mořenou kozinku nebo co to bylo (tenčí kůže) z celého zvířete (kus velký asi 100x60cm hodně +/-) za 500,-, 2-3mm kůži z půlky krávy za cca 2500,- (půlka krávy vám stačí na docela velkou koženou zbroj, nebo na hromadu nátepníků, brašen a opasek pro několik lidí). Dají se koupit i menší odřezky, takže pokud chcete jen na nátepníky, necháte za vhodné odřezky pár desítek/stovek korun. Nabídka je hodně proměnlivá, zejména u odřezků. Můžete se tam chodit dívat každý týden a pokaždé mají něco jiného. Někdy velké dobré kusy, někdy malé šmejdy. Hlavní je trpělivost **J**. Při nákupu si nezapomeňte u kůže pohlídat kvalitu (všude stejná tloušťka) a nezapomeňte si ke kůži čichnout. Občas se totiž objeví odřezky zašpiněné nějakým lepidlem či čím, které příšerně smrdí

chemikálií a ten smrad se z nich nedá dostat. Kůže by měla mít různě intenzivní vůni kůže, ne odér nemocnice po velké dezinfekci.

K opracovávání kůže potřebujeme nůžky a řezák na koberce a k samotnému řezání pochopitelně pravítko (pokud možno kovové) a něco na čem budeme řezat. Linií řezu si vždy nejprve nakreslete na rubovou stranu kůže tužkou (použít co nejměkčí). Hojně využívejte papírových šablon.

Na dělání děr (na nýty či při šití koženým řemenem, díry na opascích na zapínání, na nátepnících na šněrování atp..) používáme průbojník (je též nahoře na fotce). Jde o velmi užitečný nástroj (stojí pár desítek korun) a rozhodně patří do základní výbavy. Vyrábí se v různých průměrech. Za univerzální lze považovat průměr 3mm – ideální velikost do které pasují trny na sponách na opascích, krásně jím projde tkanice na šněrování, je vhodný na šití řemenem i na většinu nýtů.

Ještě existují kleště na děrování. Jsou dražší než jeden průbojník (nabízí ale více průměrů děr) a dle mého názoru dost nevhodné. Díry se s nimi dají dělat jen po obvodu kůže, nikoliv uprostřed větších kusů (krátké čelisti kleští) a špatně se s nimi děruje hodně silná či tvrdá kůže (průbojník a pořádná rána kladivem probije cokoliv).

Kůži k sobě sešíváme buď ševcovskou dratví či koženým řemenem, nebo spojujeme kovovými nýty. Každá z těchto technik má svá specifika. probereme si je postupně. Jedno však mají všechny tři metody společné. Na základní úrovni je zvládne i cvičená opice, takže se toho děcka nebojte a aspoň to zkuste. Na výrobcích z kůže bývá velká část ceny za práci a tím, že si to ušijete sami, hodně ušetříte.

a) šití ševcovskou dratví – metoda nejpracnější, ale spoj je bezkonkurenčně nejpevnější.

K šití je potřeba ševcovská dratev, šídlo a jehly (nejlépe zahlé – lépe se s nimi pracuje) – najděte si je nahoře na fotce. Celkové náklady na pořízení nepřesahují pár stovek. Drazší je jen šídlo - slušné stojí 200,-, jehly cca 20-30,- a dratev, malé klubo cca 20,- .

Šijeme tak, že si přes sebe přiložíme kusy kůže, které chceme spojit, šídlem uděláme díry skrz a dratví sešijeme. Šijeme stehem, který se tuším jmenuje Ševcovský. Je snadný, pěkný a pevný. Vše popíši slovně, obrázek myslím netřeba.

Vezmeme dratev a v polovině na ní uděláme uzlík. Jeden konec navlékneme do jehly a provlečeme jehlu s dratví první dírou. Uzlík by se za ni měl zachytit. Pokračujeme dál v šití tím nejjednodušším možným stehem (z každé strany se nám tak dělá pravidelně přerušovaný vzor – vždy jedno pole mezi dvěma dírami s dratví, druhé bez, třetí s, čtvrté bez, páté s... všichni to znáte). Když dratev dojde, nebo když zkrátka uznáme za vhodné, přestaneme, dratev z jehly vyvlékneme a navlečeme do jehly druhý konec dratve, který nám zatím bezúčelně visel na začátku. A šijeme stejně jako s prvním koncem, jen začínáme z druhé strany kůže, takže když došijeme, máme opět na obou stranách (rubu i lícu) vyšitý stejný vzor – tentokrát ale jen samé dratve (žádná volná pole). Druhý steh vyplnil prázdná pole v tom prvním. Na konci obě dratve zauzlujeme.

Toto je základ, na další – jiné stehy, sešívání oblouků atp. přijdete rychle sami.

b) šití koženým řemenem – metoda rychlá, celkem pevná, avšak velmi hrubá (zabírá hodně místa)

K šití koženým řemen potřebujeme vhodnou kůži, ze které vystříhneme dlouhou spirálu řemenu, šídlo, kterým si naznačíme polohu děr (aby byly na všech vrstvách kůže pěkně proti sobě) a průbojník správného průměru, kterým uděláme dost velké díry.

Šijeme pak obdobně jako u dratve, jen vystačíme pouze s jednou řadou stehů.

c) spojování nýty – metoda taktéž rychlá, taktéž prostorově docela náročná ale především ne tak pevná (resp. velmi háklivá na kvalitu provedení). Za to ale často žádaná pro svou zdobnost.

Potřebujeme průbojník vhodného rozměru, nýty, kladivo, kovadlinku, nebo prostě něco tvrdého, na čem to budeme sbíjet, zase se hodí šídlo pro označení polohy děr na nýty na více na sobě ležících vrstvách. Občas se používá i speciální matice na nýtování.

Šídlem označíme polohu děr, průbojníkem díry uděláme, prostrčíme jimi nýty a sbušíme kladivem. Jednoduché a prosté. Jen pozor na následující věci:

- Díra na nýt musí být co nejtěsnější, jinak se nýt může při větší námaze vypáčit.
- Nýt nesmí být moc dlouhý, jinak se nesbuší úhledně do sebe a zkroutí se šikmo a nebude moc držet.

- Obecně se ale snažte používat na spojování nýty co největší – drží nejlíp. Pokud nýty jen zdobíte, je to jedno – samy nevypadnou.

d) Pokud chceme kůži překrýt třeba kov, nebo koberec, můžeme ji na plochu přilepit chemoprenem. K výrobě brašen atp. tento způsob ale zásadně nepoužíváme.

Kůži je pak možno dále zdobit vyšíváním (dratví nebo koženým řemenem), přišíváním kožených či jiných ozdob, rytím či vytloukáním atp. To jsou ale technologie, které si musíte sami vyzkoušet, abyste věděli, co se vám líbí, a co vám jde a co ne.

Ještě dodám, že bychom si neměli plést kůži (nemá chlupy) a kožešinu (má chlupy).

Závěrem se chci omluvit všem ševcům, sedlářům, brašnářům, atp., kteří by mi určitě vytkli spoustu barbarských zjednodušení, nepřesností a vůbec celkový amatérismus. Jistě, máte pravdu. Ale tento text je určen amatérům a píše ho amatér samouk (aneb amatéři sobě). Pro naše základní potřeby je však tento zjednodušený text dostatečný a lepší věci si stejně necháme udělat od vás, nebojte **J**.

-----konec-----